

Dokument nr. 8:69

(2001-2002)

Forslag fra stortingsrepresentant Carl I. Hagen om at staten trekker sin anke i saken staten tapte i Oslo byrett ved dom a v 28.februar 2001 anlagt mot staten av Amelia Riis og tilleggsbevilgning til dekning av erstatningen staten ble ilagt

Til Stortinget

Bakgrunn

Den såkalte Riis-saken har versert i norsk offentlig debatt og i rettsvesenet i Norge siden begynnelsen av 1970-tallet og den er i ulike sammenhenger også debattert i Stortinget. Ekteparet Riis har valgt å bruke sitt liv til å arbeide for det de mener er rettferdighet og mot det de mener er grovt urettferdig behandling av det norske samfunn gjennom disse 30 år. Saken er nå på nytt blitt aktuell som følge av to forhold, nemlig at en student har fått en merkelig behandling av Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo i forbindelse med avleggelse av sin spesialoppgave, som nettopp var bygget på en vurdering av Riis-saken og rettssikkerheten, samt at en erstatningssak mot staten som Riis vant i Oslo byrett 28. februar 2001 ble anket av staten. Det er også mottatt skriftlige henvendelser til Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité i forskjellige sammenhenger tilknyttet Riis-saken. Søndag 10. februar 2002 skrev tidligere ansvarlig redaktør i Dagens Næringsliv og nåværende konsernsjef og ansvarlig redaktør i TV 2, Kåre Valebrokk, følgende artikkel i Aftenposten:

««Rettferdigheten må skje fyldest»

En vakker rederdatter gifter seg med en krigshelt, et skittent arveoppgjør, oljekrise, Hilmar Rekstens fall, grådige banker, sterke kapitalkrefter og inhabile dommere er bakteppet for at en jusstudent ikke får sin eksamen nesten 30 år senere. Han har skrevet stygt om en eksklusiv flokk dommere og advokater. Men det egentlige spørsmålet er følgende: Er det ikke en advokats jobb å skape rettferdighet?

Jeg sitter og blar i dokumenter og gamle, gulnede avisartikler mens solen sliter med å finne krypinn i en grå, råttan vinterhimmel over Solli plass. Mange av artiklene har jeg skrevet selv, gjennom et langt liv som journalist. Alle er de om Amelia og Einar Riis, ekteparet som har kjempet mellom juridiske møllesteiner i

30 år for å få rett, men som aldri har fått det. De har begge slitt seg ut på saken, og har lenge vært det pene mennesker kaller ubemidlede. Bak en mur av dokumenter i en lånt leilighet på Høvik forbereder de seg på en ny rettsrunde, denne gang i Gulating lagmannsrett.

Mens jeg blar i papirbunkene, hører jeg ekkoet fra lange rettssaker, fra samtaler med jurister, fra nattlige møter og ikke minst fra mine mange, lange samtaler med Einar Riis selv. Ingen av dem var muntre, ingen av dem ga meg tiltro til at rettferdigheten kan overlates til advokater.

Mitt eget forhold til Einar Riis er gammelt, faktisk langt eldre enn selve saken. For i tidlige gutteår, den gang barn faktisk leste bøker, eide jeg en memoarbok fra krigen skrevet av Max Manus, mannen som brukte nettene til å sprengre tyske skip på Oslo havn. Bokens forside var forsynt med en tegning av Max Manus mens han lempet dynamitt ned til en ung mann i robåt. Den unge mannen, fant jeg senere ut, var Einar Riis.

Den unge mannen i robåten var også mannen som senere giftet seg med vakre Amelia, datter til skipsreder Kristoffer Olsen i rederiet Olsen & Ugelstad. Det er her Riis-saken egentlig begynner. Da senior døde, overtok hans sønn, Kristoffer Olsen jr., driften av rederiet og gjorde sitt ytterste for å skumme fløten over i egen lomme, på bekostning av søsteren Amelia. Men etter en solid advokatrunde fikk likevel Amelia sin arv i form av det gjeldsfrie skipet «Sognefjell». Med det skulle Amelias forhold til rederiet opphøre.

Men så skjer større og viktigere ting enn et skittent arveoppgjør. Oljekrisen kommer i oktober 1974. Oljeprisen går til himmels, Oslo-folket spaserer i bilfri by, tankratene faller som en stein og med dem prisen på tankskip, også på dem som var under bygging eller bare kontrahert. Før oljekrisen hadde rederne bestilt supertankere i bølter og spann, verftene hadde langt flere bestillinger enn de kunne klare å levere. Nå var fanden løs, også for Reksten, den største og dristigste tankrederer av dem alle. De fleste norske skipene var subsidiefinansiert gjennom «Norway Scheme», en avtale mellom bankene, Norges Bank, staten og rederiene. Nå sto plutselig Norges tankflåte og hele den nor-

ske valutabeholdning på skjøre ni milliarder kroner på spill. I tillegg 30-50 000 arbeidsplasser på land. Norsk økonomi sto på kanten av stupet.

I denne malstrømmen av tunge interesser forsvant Amelia Riis' skip i et svart hull. Skipet var hennes og gjeldfritt. Likevel tok DnC pant i det. Resten av historien er bare trist. Trist og full av advokater.

Jeg har diskutert saken med en rekke fremstående jurister. Fortsatt har jeg til gode å møte en som ikke innrømmer at Amelia og Einar Riis er offer for justismord av reneste vann. Men tunge, norske interesser sto på spill. Og store penger, virkelig store penger. Amelia og hennes skip var ikke viktige nok. Det måtte bare bli slik. Når elefantene slåss, går det ut over mennesken.

En eneste sak har Amelia og Einar Riis vunnet siden kvernen begynte å male for snart tredve år siden. Det er til gjengjeld den siste. For to år siden ble paret tilkjent 43 millioner kroner etter at Oslo Skifterett hadde brukt 23 år på å gjøre opp konkursboet etter Olsen og Ugelstad.

Men staten anket. Problemet er bare at Riis ikke har advokat. Mannen som skulle føre saken for dem, Herman Berge, får ikke eksamen fra Oslo juridiske fakultet. Han har skrevet stygt om den eksklusive flokken jurister som har hatt med Riis-saken å gjøre gjennom årene, om inhabilitet og underlige sykemeldinger, om kryssende interesser og nesegrus knefall for de store menn i jusens verden, om Sjur Brækhus, om Gunnar Aasland og Ole Lund og om en rekke andre guruer i fru Justitias tjeneste. Derfor får han ikke sin spesialoppgave godkjent. Professor Carl August Fleischer, student Berges veileder, har gitt beste karakter og sier at kandidaten «har dokumentert forholdene på en solid måte». Den andre sensoren, Jo Hov, har nektet å sensurere deler av oppgaven og gitt dårligste karakter. Gjett hvilke deler det dreier seg om!

Professor Fleischer sier forøvrig noe mer. Til Aftenposten den 4. februar omtaler han Herman Berges spesialoppgave og hans beskrivelse av Sjur Brækhus & Co slik: «Populært uttrykt kan man si det slik at disse personene ikke er å stole på i rettssikkerhets-sammenheng».

Jeg skal slutte denne søndagsepistelen før jeg blir deprimert. Men jeg undres. Undres over at så mange fremstående advokater har vært innblandet i Riis-saken i så mange år, uten at en av dem har sagt omtrent som følger: Hør nå her. Skal vi et øyeblikk legge paragrafene til side og prøve å skape litt rettferdighet i verden? Ville det være helt utenkelig? Jeg er redd for det. Advokater tenker karriere, de tenker prestisje, de tenker på hva kolleger vil si hvis de går bort og taper en sak som kunne vært vunnet, de er redde for å miste neste, lukrative jobb, de har rett og slett ikke tid til rettferdighet.

Vil Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo vennligst skaffe Herman Berge en ny sensor litt bråkvasst?

Ha en god søndag!>

Saken har også fått omtale i andre aviser og Riis-familien har også tidligere fått støtte på lederplass i flere aviser og tidsskrifter, samt støtteerklæringer fra en rekke advokater. Forslagsstilleren har i likhet med Valebrokk ikke møtt noen med et minimum av inn-

sikt i saken som bestrider at Amelia Riis på en enten rettsstridig, feilaktig eller ulovlig måte ble fratatt sin rettmessige farsarv, nemlig det gjeldfrie skip M/S Sognefjell som skal være anslått til en verdi av 14 mill. US dollar i 1974.

Når så Oslo byrett i dom av 28. februar 2001 dømmer staten til å betale en erstatning på 10 mill. kroner med tillegg av forsinkelsesrenter fra det tidspunkt stevning ble tatt ut, til sammen ca. 43 mill. kroner, er det av mange ansett merkelig at staten anket saken når familien Riis har fått et slikt liv som er beskrevet i Valebrokks artikkel.

Forslagsstilleren har ingen grunn til å ha en oppfatning om det snevre juridiske grunnlag for dommen i Oslo byrett, om det på rent juridisk grunnlag kan stilles spørsmålsteget ved dommen og om den av juridiske grunner burde vært anket til en høyere rett. Forslagsstilleren er imidlertid av den klare oppfatning hvis man vurderer hele hendelsesforløpet siden 1974 og alt det som er skjedd og baserer seg på rettferdighet og helhetsvurdering, så bør staten trekke anken og betale erstatningen i det håp at også motparten trekker sin anke slik at saken mellom Riis-familien og staten kan blegges, og slik at ekteparet Riis kan få en bedre alderdom.

Konklusjon

Forslagsstilleren er på det rene med at det er meget unormalt med et forslag i Stortinget om hvorledes staten bør stille seg i saker som er anlagt for domstolene, men er kommet til at nå må de politiske beslutningstagere skjære igjennom alle de juridiske spørsmål i den konkrete sak og heller foreta en politisk helhetsvurdering av sakskomplekset.

Forslagsstillerens konklusjon er således at statens anke i saken bør trekkes og at Stortinget gir en tilleggsbevilgning på statsbudsjettet til å dekke erstatningen, saksomkostninger og andre utgifter som påløper som følge av at anken trekkes.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

I

Statens anke over domsslutning i sak nr. 90-01825 A/23 avsagt den 28. februar 2001 i Oslo Tinghus med saksøker Amelia Riis og saksøkt staten v/ Justisdepartementet trekkes tilbake.

II

På statsbudsjettet for 2002 gjøres følgende endring:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
471		Statens erstatningsansvar	
	71	Erstatningsansvar m.m., økes med	45 000 000

13. februar 2002